

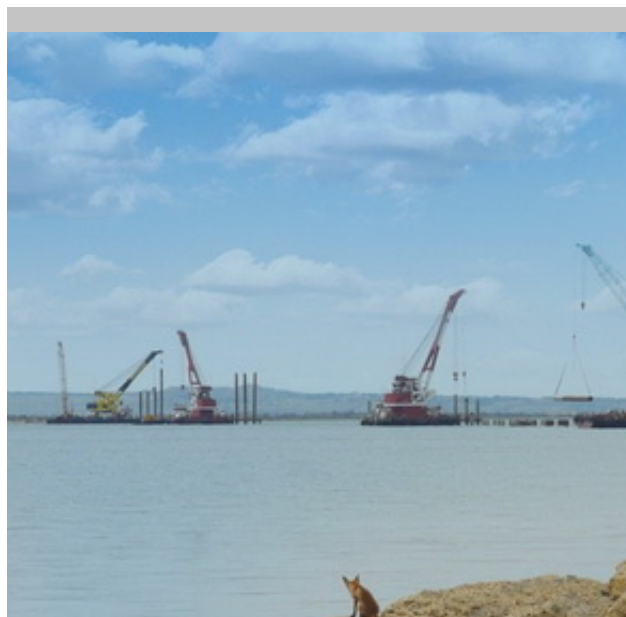
ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА

Все про європейську інтеграцію України

Постійне посилання: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/04/20/7048039/>

Як зупинити будівництво Керченського мосту: три козири в руках України

Денис Рабонізо, Віталій Набухотний, для Європейської правди _ Серeda, 20 квітня 2016, 09:42

Від початку окупації Кримського півострову будівництво мосту через Керченську протоку стало питанням номер один для держави-окупанта.

Беручи до уваги складність морського та авіаційного сполучення між Росією та Кримом у певні пори року, а також прикордонний контроль між Кримом та Україною, для Росії мегаважливо забезпечити сухопутний зв'язок з окупованим півостровом.

Саме тому Росія продовжує активно будувати міст і планує закінчити його будівництво вже у 2018 році.

Відповідно до положень двосторонніх (між Україною та РФ) і багатосторонніх міжнародних договорів, **будівництво Керченського мосту є незаконним без згоди України.**

Причина в тому, що Україна як приазовська та причорноморська держава має об'єктивний інтерес у підтримці традиційного проходу в Азовське море і з нього.

З моменту окупації Криму Росією минуло вже більше двох років, а Україна так і не зробила конкретних кроків, щоб зупинити будівництво мосту через Керченську протоку.

Очевидно, що органи державної влади не використовують для цього усіх механізмів, які є можливими та релевантними з точки зору міжнародного права. Таких механізмів – щонайменше три.

Механізм перший. Консультативний висновок Міжнародного суду ООН

В цілому Міжнародний суд (МС) ООН (знаходиться в Гаазі) уповноважений виносити, по-перше, юридично обов'язкові рішення та, по-друге, консультативні висновки з юридичних питань (рекомендаційного характеру).

Для того щоб цей суд почав розглядати будь-яку справу по суті (тобто для винесення юридично обов'язкового рішення), необхідна згода сторін спору на передачу справи на розгляд суду.

Очевидно, що Росія такої згоди не надасть, і це є основним бар'єром, який реально блокує для України винесення юридично обов'язкового рішення.

Втім, не все ще втрачено:

Україна може використати цей найавторитетніший міжнародний суд з універсальною юрисдикцією шляхом застосування процедури винесення ним консультативного висновку.

Незважаючи на те, що консультативні висновки Міжнародного суду ООН не мають юридично обов'язкового характеру, вони є досить авторитетними документами в міжнародному праві.

Такі висновки використовуються державами для аргументації своєї міжнародно-правової позиції.

До того ж, як свідчить практика, процедура винесення консультаційних висновків Міжнародним судом ООН є значно швидшою і менш обтяженою, ніж процедура ухвалення рішень по суті справи.

Що необхідно зробити Україні:

Міжнародний суд ООН може виносити консультативні висновки за запитом органів та спеціалізованих установ ООН. Запросити такий консультативний висновок може, наприклад, Генеральна асамблея ООН прийняттям рішення про запит простою більшістю голосів.

Для використання цього механізму (з метою вдалого голосування для України) необхідно провести виважену дипломатичну кампанію, що є звичною справою у практиці держав, які виносять певні ініціативи на міжнародний рівень.

Іншим інструментом передачі запиту на винесення консультативного висновку МС ООН може бути така спеціалізована установа ООН, як Міжнародна морська організація.

Проте подання запиту від Генасамблеї ООН є більш бажаним варіантом для України, хоч і технічно складнішим.

Проблема передачі запиту на консультативний висновок від спеціалізованих установ ООН полягає в тому, що не завжди, на думку суду, предмет запиту відповідає компетенції тієї чи іншої установи.

Так, наприклад, у ситуації передачі запиту Всесвітньою організацією охорони здоров'я у 1993 році стосовно правомірності використання ядерної зброї з урахуванням впливу на здоров'я і довкілля, суд відмітив, що зазначена спеціалізована установа діяла за межами своєї компетенції. Пізніше той самий суд прийняв запит на розгляд, проте вже від Генасамблеї ООН. Консультативний висновок стосовно правомірності застосування ядерної зброї світ побачив 8 липня 1996 року.

Таким чином, одним із варіантів реагування України на події, які відбуваються у Керченській протоці, безумовно, є можливість звернення до Міжнародного суду ООН за консультативним висновком через її дипломатичні канали.

Наявність такого висновку буде серйозною перевагою для планування подальшої стратегії повернення Криму для України в цілому, а не лише в контексті конкретної ситуації по Керченській протоці.

Механізм другий. Арбітраж ad hoc

Йдеться про створення спеціального суду та ініціювання розгляду справи за позовом України до Росії, оскільки будівництво мосту через Керченську протоку може, щонайменше, призвести до обмеження свободи судноплавства та спричинити значну шкоду морському середовищу.

Створення такого суду можливе відповідно до Конвенції з морського права 1982 року.

Хоч Росія і не визначилася зі способами врегулювання спорів відповідно до цієї конвенції, ініціювання арбітражного розгляду справи можливо відповідно до Додатку VII зазначеної конвенції.

Для цього Україні потрібно перш за все розпочати процедуру обміну думками щодо врегулювання спору за допомогою перемовин або іншими мирними засобами. Така процедура є обов'язковою для сторін спору.

У разі відсутності будь-якого позитивного для України результату наша держава може розпочати процедуру утворення арбітражу відповідно до Додатку VII зазначеної конвенції.

Арбітраж складатиметься з п'яти арбітрів, які призначаються сторонами за домовленістю, а у разі її відсутності – Міжнародним трибуналом із морського права.

Наприклад, арбітраж у справі "Нідерланди проти Росії" щодо судна "The Arctic Sunrise", створений на підставі Додатку VII, в 2015 році завершив розгляд цієї справи.

Арбітраж встановив свою компетенцію розглядати цей спір та визнав вчинення з боку Росії низки порушень Міжнародної конвенції з морського права 1982 року та право Нідерландів на отримання компенсації.

Рішення арбітражу на підставі Додатку VII є кінцевим та обов'язковим для сторін спору відповідно до ст. 296 зазначеної конвенції та Статуту ООН.

Механізм третій. Застосування тимчасових заходів забезпечувального характеру

Також ще до початку ініціювання арбітражного розгляду справи, описаного вище, Україна може підняти питання про застосування тимчасових заходів для забезпечення своїх прав у спорі або попередження серйозної шкоди морському середовищу.

Наприклад, у випадку будівництва мосту через Керченську протоку можливо рішення про заборону подальшого будівництва до моменту вирішення міждержавного спору по суті.

Так, ще до утворення арбітражу будь-який суд або арбітраж за домовленістю сторін може прийняти рішення про вжиття заходів забезпечувального характеру.

У випадку, якщо така домовленість не буде досягнута між Україною та Росією протягом двох тижнів з часу подачі прохання про тимчасові заходи, що є найбільш очікуваним результатом, питання про вжиття таких заходів може бути винесене на розгляд Міжнародного трибуналу з морського права, що знаходиться в Гамбурзі.

У такому випадку цей трибунал зобов'яже Росію призупинити будівництво мосту, поки питання не буде вирішене по суті компетентним судом або арбітражем.

Важливо, що кожен з описаних вище інструментів не блокує використання інших. Навіть більше,

Україна повинна негайно задіяти всі три механізми одночасно, щоб зупинити агресора.

Але найголовніше – часу лишається обмаль. А тому українському уряду варто діяти вже сьогодні.

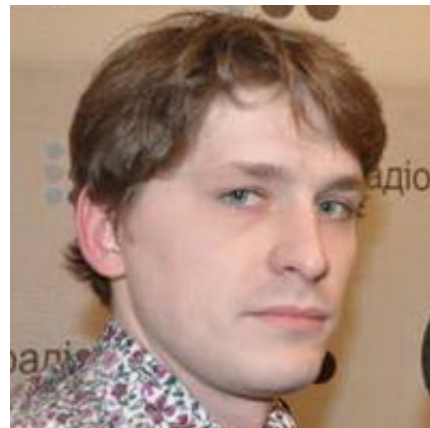
Автори:

Денис Рабомізо,

*адвокат, спеціаліст із морського права,
президент Колегії юристів із морського права України;*

Віталій Набухотний,
*юрист Регіонального центру прав
людини,
фахівець із міжнародного
публічного права*

© 2014 - 2016, Європейська правда, eurointegration.com.ua

Використання чи републікацію матеріалів сайту дозволено лише за умови посилання (для інтернет-видань - гіперпосилання) на Європейську правду.